

Milada Sekyrková (ed.)

Minerva 1890–1936

Kronika prvního dívčího gymnázia
v habsburské monarchii

Minerva 1890–1936

Kronika prvního dívčího gymnázia v habsburské monarchii

Milada Sekyrková (ed.)

Recenzovaly: PhDr. Marie Bahenská, Ph.D.
prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.

Vydala Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz

Redakce Františka Jirousová

Grafická úprava Jan Šerých

Sazba DTP Nakladatelství Karolinum

První vydání

ISBN 978-80-246-3437-1

ISBN 978-80-246-3456-2 (online : pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum 2016

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Obsah

Úvod	7
Přílohy k úvodu	19
Dějiny soukromé české střední školy dívčí v Praze	
založené prvoředitelem Františkem Xaverem Prusíkem,	
profesorem c. k. Akademického gymnázia	25
Školní rok 1890/91 – I. od založení ústavu	26
Školní rok 1891/92 – II. od založení ústavu	38
Školní rok 1892/93 – III. od založení ústavu	43
Školní rok 1893/94 – IV. od založení ústavu	50
Školní rok 1894/95 – V. od založení ústavu	54
Školní rok 1895/96 – VI. od založení ústavu	64
Školní rok 1896/97 – VII. od založení ústavu	71
Školní rok 1897/98 – VIII. od založení ústavu	77
Školní rok 1898/99 – IX. od založení ústavu	86
Školní rok 1899/1900 – X. od založení ústavu	92
Školní rok 1900/01 – XI. od založení ústavu	98
Školní rok 1901/02 – XII. od založení ústavu	108
Školní rok 1902/03 – XIII. od založení ústavu	110
Školní rok 1903/04 – XIV. od založení ústavu	112
Školní rok 1904/05 – XV. od založení ústavu	113
Školní rok 1905/06 – XVI. od založení ústavu	114
Školní rok 1906/07 – XVII. od založení ústavu	115
Školní rok 1907/08 – XVIII. od založení ústavu	119
Školní rok 1908/09 – XIX. od založení ústavu	124
Školní rok 1909/10 – XX. od založení ústavu	128
Školní rok 1910/11 – XXI. od založení ústavu	131

Školní rok 1911/12 – XXII. od založení ústavu	135
Školní rok 1912/13 – XXIII. od založení ústavu	139
Školní rok 1913/14 – XXIV. od založení ústavu	143
Školní rok 1914/15 – XXV. od založení ústavu	151
Školní rok 1915/16 – XXVI. od založení ústavu	158
Školní rok 1916/17 – XXVII. od založení ústavu	165
Školní rok 1917/18 – XXVIII. od založení ústavu	174
Školní rok 1918/19 – XXIX. od založení ústavu	180
Školní rok 1919/20 – XXX. od založení ústavu	187
Školní rok 1920/21 – XXXI. od založení ústavu	191
Školní rok 1921/22 – XXXII. od založení ústavu	197
Školní rok 1922/23 – XXXIII. od založení ústavu	204
Školní rok 1923/24 – XXXIV. od založení ústavu	210
Školní rok 1924/25 – XXXV. od založení ústavu	220
Školní rok 1925/26 – XXXVI. od založení ústavu	226
Školní rok 1926/27 – XXXVII. od založení ústavu	233
Školní rok 1927/28 – XXXVIII. od založení ústavu	242
Školní rok 1928/29 – XXXIX. od založení ústavu	249
Školní rok 1929/30 – XL. od založení ústavu	258
Školní rok 1930/31 – XLI. od založení ústavu	268
Školní rok 1931/32 – XLII. od založení ústavu	277
Školní rok 1932/33 – XLIII. od založení ústavu	286
Školní rok 1933/34 – XLIV. od založení ústavu	292
Stručný přehled změn v názvu ústavu a jeho umístění –	
Soukromá střední škola dívčího spolku Minervy v Praze	301
Školní rok 1934/35 – XLV. od založení ústavu	302
Školní rok 1935/36 – XLVI. od založení ústavu	314
Ediční poznámka	323
Seznam pramenů a literatury	325
Seznam vyobrazení	331
Přílohy	332
Minerva – počty žaček	332
Ředitelé Minervy	334
Obrazová příloha	335
Seznam osob	351
Summary	386
Jmenný rejstřík	387

Úvod

První dívčí gymnázium Minerva vzniklo jako výsledek dlouhého procesu emancipace žen a jejich úsilí o vysokoškolské vzdělání. U jeho zrodu stála v první řadě Eliška Krásnohorská. Spolu s ní to však byla celá řada dalších žen i mužů, kteří věřili, že ženy mohou dosáhnout vyššího vzdělání a zařadit se tak při rovnocenném vykonávání kvalifikovaných profesí po bok mužům. Vznik gymnázia byl hlavním cílem existence spolku stejného jména, spolku Minerva.

V literatuře, odborné i popularizační, se o vzniku gymnázia Minerva hovoří často, a to z několika důvodů. Jednak proto, že bylo výsledkem úsilí celé generace představitelů českého veřejného života 19. století, završilo proces emancipace žen ve vzdělání a stalo se prvním dívčím gymnáziem v monarchii;¹ vedle toho v souvislosti s jeho zakladatelkou Eliškou Krásnohorskou.² Nezapomíná se ani na slavné absolventky Minervy, jako byla Zdeňka Marie Baborová,³ Anna Honzáková,⁴ Albína Dratvová,⁵ Ludmila Matiegková⁶ či Alice Masaryková.⁷ Na gymnáziu zahajovaly své kariéry i např. první profesorka Karlovy univerzity, profesorka obecných dějin Milada Paulová⁸, a profesorka Emanuela Nohejlová-Prátová, významná česká numismatička.⁹

1 M. Bahenská, *Počátky emancipace*; M. Lenderová, *K hříchu a modlitbě*; táž et al., *Žena v českých zemích od středověku do 20. století*; J. Malínská, *Do politiky prý žena nesmí*; M. Neudörfllová, *České ženy*; P. Vošahlíková, *Česká žena v politice*.

2 D. Vlašínová, *Eliška Krásnohorská*; L. Heczková, *Obavy Elišky Krásnohorské*.

3 P. Vošahlíková et al., *Biografický slovník českých zemí* II.

4 M. Chadimová – A. Honzáková, *První čs. lékařka*.

5 K. A. Čápová – L. Herczková – Z. Leštinová (edd.), *Albína Dratvová. Deník 1921–1961*.

6 H. Havlíjová, *Okouzlení Egyptem*.

7 R. Lovčí, *Alice G. Masaryková*.

8 L. Havlíková, *Milada Paulová*; D. Brádlarová – J. Hálek (edd.), *Drahý pane kancléři*.

9 F. Kutnar – J. Marek, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscetví*.

Literatura zabývající se jen gymnáziem naopak není příliš četná. Několik příležitostných publikací, které shrnují vznik a rozmach Minerovy, vyšlo v minulosti v rámci jubileí školy.¹⁰ Škola byla povinná podle tehdy platných norem vydávat periodické informace o své činnosti. Kromě *Kroniky*¹¹ je aktuální dění na Minervě popsáno i ve *Výročních zprávách*, které podobně jako ostatní střední školy musela Minerva pravidelně publikovat.¹²

Otevřením gymnázia vyvrcholil proces, který začal již o hodně dříve. Povinná školní docházka, zavedená na základě školského zákona od 1. ledna 1775,¹³ formálně zrovnoprávnila dívky s chlapci ohledně možnosti získat základní, primární vzdělání. Praxe však tehdy byla jiná. Dívky rodiče do školy většinou posílali, jen pokud je nepotřebovali doma, jako pomocnou sílu při domácích pracích, pracích na poli, při péči o mladší sourozence a v neposlední řadě i pokud si rodina mohla dovolit poskytnout dívce oblečení a obutí pro docházku do školy.¹⁴ To vše se týkalo samozřejmě jen prvního šestiletého cyklu vzdělávání mezi šestým a dvanáctým rokem dítěte.¹⁵ Jakmile dívka dosáhla fyzické dospělosti, začala být automaticky pokládána za dospělé a mentálně a prioritou se stalo její provdání. Školu pak většinou definitivně opustila.¹⁶

10 A. Honzáková (ed.), *Československé studentky let 1890–1930*; H. Směřičková (ed.), *První české dívčí gymnázium*.

11 *Kronika* je uložena v Archivu hl. města Prahy, ve zpracovaném fondu Dívčí gymnasium „Krásnohorská“ Praha II. – Nové Město, Vodičkova ul. 22, 1890–1953. Inventář (128 s.) napsala Zora Damová v roce 2010. První důležitý podnět k psaní školních kronik pochází již z doby Marie Terezie a je v přímé souvislosti s vlnou školských reforem kolem roku 1775, tedy zejména se zavedením povinné školní docházky. V roce 1805 pak obligátní školní psanou dokumentaci určuje tzv. „Schulkodex“, tedy nový organizační řád obecných škol a statuta středních škol. Význam vedení školních kronik (tehdy spolu s farními) připomnělo nařízení z roku 1837, které již opomenutí i sankcionovalo. *Školní a vyučovací řád pro obyčejné školy obecné z 20. srpna 1870* pak v § 33 uvádí: „Správce školy odpovídá z toho, by v dobrém stavu chovaly a vedly se knihy a spisy, totiž: kronika školní, třídní katalogy, třídní kniha, protokoly konferenční, výkazy, které knihy darem došly a jak byly rozděleny (...).“ Už v době existence Minerovy vyšlo *Výnesení c. k. zemské rady školní z 3. února 1892 č. 28.633*, obsahující detailní „zásady o zařízení školní kroniky“.

12 Výroční zprávy vycházely pravidelně od prvního školního roku. Obsahovaly nejen popis dějin na škole, ale i významné výnosy týkající se vzdělávání žen a často i odborné studie některých pedagogů školy nebo žaček. Ucelená řada výročních zpráv Minerovy je uložena např. v Archivu Univerzity Karlovy (dále AUK).

13 J. Šafránek, *Školy české: obraz jejich vývoje a osudů* I, s. 120.

14 M. Lenderová, *K hříchu a k modlitbě*, s. 44–45.

15 Až školský zákon ze 14. května 1869 (tzv. Hasnerův) rozšířil povinnou školní docházku na osm let, upravit systém škol a učitelům předepsal vzdělání na učitelských ústavech, kde se pro výkon učitelského povolání mohly vzdělávat i ženy.

16 M. Lenderová, *K hříchu a k modlitbě*, s. 46–48.

Druhého stupně vzdělání se tak dostalo již jen minimu dívek, a to zpravidla v klášterních školách. Jednalo se o záležitost velice nákladnou, přístupnou pouze dívkám ze šlechtických, časem i z vyšších měšťanských vrstev, které však na prvním stupni obvykle nenavštěvovaly veřejné školy, nýbrž byly vzdělávány soukromě.

Myšlenka veřejných středních škol pro dívky začala v Čechách nabývat konkrétnějších obrysů kolem poloviny 19. století. Od 40. let 19. století vznikaly kurzy pro učitelky, nejprve spojené s dívčími nižšími školami, později osamostatněné.¹⁷ Poprvé se o zřízení dívčího gymnázia pokusili pedagogové Gabriel Blažek (1842–1910), Pavel Jehlička (1826–1883) a František Čupr (1821–1882) v roce 1868. Blažek už tehdy byl mimořádným profesorem matematiky na pražské polytechnice, Jehlička profesorem na staroměstském Akademickém gymnázium a Čupr vlastnil soukromý pedagogický ústav v Libni a byl poslancem zemského sněmu a Říšské rady. Jejich iniciativa však neměla úspěch pro odpor většiny zemských politiků.¹⁸

Podporovatelkami myšlenky samostatných dívčích středních škol se staly ženy z měšťanských rodin, které samy tuto možnost ještě neměly a vzdělání si obvykle doplňovaly četbou, popř. návštěvou vzdělávacích přednášek v různých spolcích, z nichž nejznámější byl Americký klub dam, zřízený Vojtou Náprstkem v domě U Halánků v roce 1865.¹⁹

Mezi mnoha známými jmény spojenými s tímto klubem najdeme na čelním místě i Karolínu Světlou (1830–1899), která výrazně ovlivnila názory a postoje o generaci mladší Elišky Krásnohorské (1847–1926), zakladatelky prvního dívčího gymnázia v monarchii – Minervy.

Od 60. let 19. století již v Praze existovaly dívčí školy středního stupně, ovšem se zcela jinými úkoly, než jaké mělo plnit gymnázium. V roce 1863 byla založena Vyšší dívčí škola jako elitní instituce typu paralelní chlapecké měšťanky, která se zaměřovala na výchovu žen pro domácí práce, péči o rodinu a chování ve společnosti.²⁰ Vedle ní byly zakládány (zpravidla zásluhou charitativních spolků) školy, jejichž výuka probíhala de facto kurzovní formou. Např. roku 1865 vznikla Průmyslová škola spolku svatě Ludmily, poskytující přípravu pro kvalifikované praktické

17 V roce 1842 byla příprava pro učitelky zřízena při nově zreorganizované malostranské hlavní dívčí škole. Po roce 1849 byly na základě ministerského nařízení při dívčích školách již obecně zřizovány dvouleté kurzy pro budoucí učitelky pro děvčata od 16 let. Viz J. Šafránek, *Školy české I*, s. 139–140.

18 M. Lenderová, *K hřichu a k modlitbě*, s. 67.

19 M. Secká, *Americký klub dam*.

20 F. Táborský, *Půlstoletí vyšší dívčí školy královského hlavního města Prahy 1863–1913*.

profese.²¹ Nejvyšším možným dosažitelným teoretickým vzděláním pro dívky tehdy bylo absolvování učitelského ústavu, který od roku 1869 učitelkám umožnil veřejné působení na školách. V roce 1871 pak byl založen Ženský výrobní spolek, zaměřený na praktické vzdělání dívek pro různé průmyslové a řemeslné obory.

Rovnocenných pracovních příležitostí však ženy mohly dosáhnout až po získání přístupu k vysokoškolskému vzdělání. Podmínkou pro vstup na univerzitu ale byla maturita na klasickém gymnáziu. Založení dívčího gymnázia se tak stalo nutným stupněm na této cestě.

Po mnohaletém úsilí začalo ustavení gymnázia nabývat konkrétních rysů během roku 1890.

Dne 8. února 1890 vyšlo v Ženských listech *Provolání českých žen* k Říšské radě ve Vídni.²² Shrnovalo dosavadní úsilí o prosazení vyššího vzdělání žen v Evropě a vyjadřovalo vůli české veřejnosti podpořit vstup žen na univerzitu a jejich další uplatnění na vyšších postech.²³

Na základě *Provolání* vystoupil dne 11. března 1890 na Říšské radě mladočeský poslanec Karel Adámek (1840–1918) a žádal jak o povolení studia dívek na filozofických a lékařských fakultách, tak o povolení založit za tím účelem gymnázium Minerva.²⁴

Pod *Provolání* přibýly podpisy řady českých vzdělců a najdeme na ně ohlasy i v korespondenci s Eliškou Krásnohorskou: „Po vzácném

21 Spolek je spojen zejména s postavou Marie Riegrové, roz. Palacké, která se silně angažovala v jeho práci. Po ní převzala iniciativu Věnceslava Lužická-Srbová. M. Bahenská, *Ženy ve veřejném životě ve druhé polovině 19. století*.

22 *Ženské listy* 28, č. 7, 1890, Příloha.

23 Celý text provolání viz na s. 19–20 této práce.

24 Viz *Stenographisches Protokoll. Haus der Abgeordneten*, č. 13705 (dostupné z <http://alex.onb.ac.at>): „Petition böhmischer Frauenvereine mit 4812 Unterschriften, betreffen die Zulassung zu den Studien an den philosophischen und medizinischen Fakultäten (überreicht durch Abgeordneten Adámek) (...). Abgeordneter Adámek: Nachdem mir die Ehre zutheil wurde, die eben verlesene Petition der böhmischen Frauenvereine, betreffend die Zulassung der Frauen zu den Studien an den philosophischen und medizinischen Fakultäten dem hohen Hause zu unterbreiten, so fühle ich mich verpflichtet, die Aufmerksamkeit des hohen Hauses auf diese wichtige Initiative der böhmischen Frauen schon in diesem Momente zu lenken. Die Petition trägt 4812 Unterschriften; sie ist, soviel mir bekannt, von allen böhmischen Frauenvereinen unterschrieben und trägt auch zahlreiche Unterschriften hervorragender Vertreter der Literatur, Kunst und Wissenschaft, als auch des Lehrstandes. Ich kann jetzt allerdings auf den Inhalt dieser Petition nicht näher eingehen, kann aber doch nicht umhin, der Hoffnung Ausbruch zu geben, dass der Schulausschuss, dem diese Petition voraussichtlich zugewiesen werden wird, derselben seine besondere Aufmerksamkeit zuwenden möge. Schliesslich stelle ich den Antrag, das hohe Haus wolle beschliessen, dass diese Petition dem stenographischen Protokolle der heutigen Sitzung vollinhaltlich beige druckt werde. (Bravo! Rechts.)“ Petice připojena tamtéž, č. 13750.

přání Vašem opatřili jsme oba zasláné mi Provolání podpisy svými; cítili jsme se velmi radostně pohnutými, že bylo nám dopřáno připojit se k podpisům slovutných manželů Mužákových (...). Těším se co nejvřeleji, že se snahám za ženské vzdělání tak utěšeně daří; budu-li moci ve prospěch Minervy s projektovaného učiliště nějak působiti, učiním tak s ochotou upřímnou (...),“ napsala spisovatelka Teréza Nováková, která se pak stala i jednou z významných členek spolku dohlížejícího na chod gymnázia.²⁵

V červnu téhož roku se pak vedení Ženského výrobního spolku (zejména Karolina Světlá, Eliška Krásnohorská) usneslo založit Spolek pro ženské studium Minerva, jehož hlavním cílem mělo být zasadit se o vznik dívčího gymnázia. Spolek měl gymnázium též částečně financovat. Další část prostředků měla vzejít ze školného žaček a předpokládala se i podpora zemských nebo státních institucí.

Dne 9. června 1890 předložili Eliška Krásnohorská, Ludmila Prusíková, manželka budoucího ředitele Minervy, dr. Vojtěch Bárta a Josef Vilímek, majitel tiskárny, Zemské školní radě žádost o povolení otevřít dívčí klasické gymnázium.²⁶ Zemská školní rada²⁷ jako kompetentní orgán pro nově zřizovanou střední školu návrh posoudila a 24. července 1890 vydala rozhodnutí o jejím otevření.²⁸

Dne 27. září 1890 se sešla ustavující valná hromada spolku Minerva, na níž spolek převzal od zakladatelů otevíraný ústav do péče. Toto usnesení Zemská školní rada dodatečně schválila 29. října 1890.²⁹

Zápis do školy byl již anoncován v denním tisku a proběhl ve stejném termínu jako zápis do dalších středních škol. Přihlásilo se celkem 56 zájemkyň,³⁰ z nichž do prvního ročníku nastoupilo 50 dívek³¹ ve věku od 13 (věková hranice byla 14 let, dvě dívky dostaly mimořádné povolení zapsat se ve svých 13 letech, několik týdnů před svými 14. narozeninami) do 20 let.³²

25 T. Nováková, *Ž lidské sonáty. Korespondence*, s. 266.

26 *Ženské listy* 28, 1890.

27 Školní rady existovaly v rámci habsburské monarchie na základě zákona č. 17 z 24. února 1869 na místní, okresní a zemské úrovni. Skládaly se zpravidla z představitelů správy, náboženských společností a zástupců škol a měly na starosti všestranný dohled nad fungováním škol v daném správním obvodu. Zemská školní rada dohlížela na střední školy.

28 F. Prusík, *Ž dějin ústavu*.

29 Tamtéž.

30 Milena Lenderová uvádí, že se zapsalo 52 dívek, z toho 30 z úřednických rodin. M. Lenderová, *K hříchu a k modlitbě*, s. 68.

31 *Kronika*, s. 27.

32 *Kronika*, s. 28.

Profesorský sbor zpočátku sestával z profesorů chlapeckých gymnázií, kteří si výuku na Minervě přibrali jako další úvazek. Spolu s nimi tu s aprobační pro obecné školy vyučovala paní Pavla Maternová (1858–1923), spisovatelka, překladatelka, pedagožka a přítelkyně Elišky Krásnohorské, která měla zároveň jako žena na starosti dohled nad mravy dívek.

V prvním roce měl profesorský sbor pouhých osm členů včetně ředitele, kterým byl jmenován František X. Prusík (1845–1905), profesor Akademického gymnázia v Praze.³³

Škola nejprve sídlila na Novém Městě, v Pštrossově ulici ve škole svatého Vojtěcha. Od počátku měla i podporu od města, které škole pravidelně bezplatně poskytovalo otop a prostory.³⁴

Studium bylo pro dívky relativně náročné, protože výuka chlapeckých osmiletých gymnázií tu měla být podle Prusíkových stanov koncentrována do pěti let. První rok byl koncipován jako přípravný, během něž měly studentky zvládnout čtyři roky nižšího klasického gymnázia. Během navazujících čtyř let pak měly absolvovat vyšší gymnázium. Předpokládalo se, že omezený zájem ze strany veřejnosti na straně jedné a finance spolku na druhé straně neumožní každoroční otevření prvního ročníku, a proto v prvních letech (viz tabulka) byl první ročník otevírán jen jednou za dva roky.

Výuka byla zahájena 30. září 1890, později než obvykle začínal školní rok, avšak v souladu s dalšími pražskými školami. Příčinou posunu začátku školního roku byla toho roku povodeň, která tehdy Prahu značně poškodila. Pštrossova ulice, kde se škola nacházela, navíc ležela nedaleko Vltavy. Minerva se stala prvním dívčím klasickým gymnáziem v celé monarchii. Vycházela zcela z organizace chlapeckých gymnázií, nečinila žádné úlevy ani v tělesné výchově, ani v rozvržení vyučovaných předmětů.

Škola byla otevřena jako soukromá, spolková, bez práva skládat maturitu. Absolventky, které ze školy o několik let později vzešly, maturovaly na chlapeckém Akademickém gymnáziu v Praze. První frekventantky dospěly do maturitního ročníku ve školním roce 1894/95.

Výuka probíhala na základě osnov, které vypracoval František X. Prusík ve spolupráci se zemským školním inspektorem Bartolomějem Pavlíčkem.³⁵ Stanovy vycházely ze stanov chlapeckých gymnázií. Počet hodin – zejména klasických jazyků – jim zpočátku zcela odpovídal.

³³ V *Kronice* uvedený jeho profesní zkušenosti i profesní životopis ostatních členů sboru na s. 3–4.

³⁴ Archiv hlavního města Prahy (dále AHMP), fond Gymnasium, k. 9.

³⁵ *Ž dějin ústavu*, s. 14.

V průběhu prvních let existence gymnázia se však ukázalo, že právě klasické jazyky, na prvním místě řečtina, jsou největším kamenem úrazu pro řadu dívek. Postupně se začala řešit reforma stanov a rozvrhu tak, že řečtiny na Minervě ubylo. Časem se rozvrh začal nejprve reálně, posléze i formálně měnit a přizpůsobovat poměrům reálného gymnázia, kde hodin klasických jazyků výrazně ubylo a naopak se více vyučovaly živé jazyky a přírodovědné předměty.

Zájem o studium na gymnáziu Minerva narostl zejména po polovině 90. let, kdy začalo být zřejmé, že se podaří prosadit dívčí studium na univerzitách. Postupně se začalo uvažovat o přechodu k regulárnímu osmiletému gymnáziu. Škola se však od začátku své existence potýkala s permanentními prostorovými problémy, které tomu bránily.

Prostory v Pštrossově ulici byly od počátku chápány jako provizorium, než škola najde definitivní, příhodnější umístění. V roce 1897 se podařilo získat místnosti v rámci areálu letohrádku Amerika, ale jak se ukázalo vzhledem k nevyhovujícím hygienickým podmínkám v budově, bylo to řešení pouze na jediný rok. Už v roce 1898 se škola na následujících deset let přesunula do Štěpánské ulice (čp. 1286–II), do školy u kostela sv. Štěpána. V roce 1907 se kruh přesunů na delší dobu uzavřel, když se Minerva mohla vrátit do zrekonstruovaných prostor školy sv. Vojtěcha v Pštrossově ulici. Postupně však ani tyto prostory nestačily a ve 20. letech měla již škola pronajaté i místnosti v několika dalších objektech v okolí. Vedle budovy v Pštrossově ulici čp. 202 to byly místnosti ve Vojtěšské ulici čp. 241, v protilehlé budově dívčí školy v téže ulici, dále v budově Legionářské záložny U Bubeníčků na rohu Myslíkovy a Náplavní ulice a ještě v Soukenické ulici čp. 15. Vlastní, účelovou budovu se Minervě podařilo vymoci až v roce 1934, a to v Lazarské ulici čp. 48. Nedostatek prostor měl velký vliv na organizaci výuky i na možnost uspokojit zájem adeptek studia na gymnáziu. Formální přechod na plnocenné osmileté gymnázium i proto proběhl až od školního roku 1910/11.

Zároveň s prostorovými problémy se na přelomu 19. a 20. století řešila změna zaměření gymnázia. V souvislosti jak s celkovou nabídkou zaměstnání pro absolventky Minervy, kdy ne všechny pokračovaly dále na univerzitu, ale řada z nich by mohla snadněji najít uplatnění v praxi, kdyby byly konkurenceschopnější ve znalosti moderních jazyků a přírodovědných a technických předmětů, po nichž narůstala poptávka, tak v souvislosti s problémy, které studentkám přinášelo zejména studium řečtiny, jak bylo zmíněno výše, se uvažovalo o přechodu na reálné gymnázium, jehož maturanti tehdy měli obecně lepší možnosti uplatnění hned po maturitě.

Od školního roku 1910/11 proto odpadla výuka řečtiny a naopak přibýly živé jazyky, v první řadě francouzština. Vedle ní však dívky měly možnost učit se i anglicky, italsky nebo rusky. Nové byly i hodiny deskriptivní geometrie a chemie. Řečtina zůstala jako nepovinný předmět pro dívky, které se rozhodly studovat na univerzitě, kde se vysvědčení z latiny a řečtiny stále vyžadovalo.

Až do školního roku 1926/27 – opět pro studentky, které chtěly pokračovat ve studiu na univerzitě – fungovaly paralelně klasické třídy na úrovni III.–VIII. ročníku, jejichž původní osnova měla dívkám pomoci při přechodu na filozofickou, lékařskou a po roce 1918 i na právnickou fakultu pražské univerzity.

Škola převzala i benefity, které byly běžné na chlapeckých středních školách, a tak byla řada dívek od počátku její existence osvobozena od placení školného.³⁶ Avšak narůstající finanční nároky na provoz stále jen „spolkové“ školy Minerva toto osvobození od školného na určitou dobu (konkrétně v letech 1901–1914) znemožnily. Následně převzaly rozhodování o platbách městské orgány, pod něž v té době gymnázium již spadalo.

Vedení gymnázia i jeho žáčky od počátku usilovaly o povolení nejvyšší, univerzitní úrovně ženského vzdělání. Už v roce 1890 vznikla za účasti členek spolku Minerva petice českých žen, žádající povolení vstupu žen na univerzitu,³⁷ kterou Říšské radě ve Vídni přednesl poslanec za mladočeskou stranu Karel Adámek.

V průběhu školního roku 1894/95 snahy prosadit dívčí studium na univerzitě vygradovaly v souvislosti s tím, že první ročník dospěl do maturitního věku a bylo potřeba akutně řešit další uplatnění dívek. Vznikla řada dalších peticí a provolání v tisku, které požadovaly povolení vstupu dívek na univerzitu. Karel Adámek ve Vídni na Říšské radě opět tlumočil žádost abiturientek o povolení řádného studia na rakouských a zvláště pražských univerzitách.³⁸

Deputace dívek tehdy zamířily s peticemi i přímo na filozofické a lékařské fakulty české i německé univerzity a žádaly přístup na přednášky. Docílily toho, že od školního roku 1895/96 se směly dívky jako hospitantky zúčastnit přednášek těch profesorů a docentů jmenovaných fakult obou univerzit, kteří jejich prezenci na svých přednáškách

36 AHMP, fond Gymnasium, zaznamenáno v katalozích jednotlivých studijních ročníků.

37 Viz I. příloha k Úvodu edice *Kroniky*.

38 Viz II. příloha k Úvodu edice *Kroniky*.

povolili. S výjimkou profesorů zoologie Antonína Friče, českých dějin Josefa Kalouska a botanika Josefa Velenovského³⁹ dali souhlas všichni.

Vítězstvím úsilí o vstup dívek na univerzitu bylo vydání císařského povolení řádného studia a získávání titulů dívek na filozofické fakultě ze dne 23. března 1897. O tři roky později ministerský výnos z 3. září 1900 totéž povolil také na fakultě lékařské.

Právo veřejnosti však Minerva získala až v roce 1908. V prvé řadě to znamenalo, že maturity, které se dosud musely odbývat na chlapeckém (Akademickém) gymnáziu v Praze, se přenesly přímo do jejích prostor a spadly do kompetence profesorského sboru Minervy. Od té doby již maturovaly absolventky na svém domovském ústavě.

Od druhé poloviny devadesátých let již začala vznikat i další dívčí gymnázia⁴⁰ a Minerva, aby udržela zájem, musela zvyšovat svou konkurenceschopnost. Zájem dívek zpočátku ještě převažoval nad kapacitou otevřených středních škol. Postupně se však možnosti spolku Minerva vyčerpávaly, jednak vzhledem k personálním nesrovnalostem mezi členkami,⁴¹ jednak k rostoucím nárokům školy. Aby stačila státním ústavům, bylo kromě vyřešení prostorové otázky také třeba modernizovat školní vybavení. Přírodovědné a technické předměty vyžadovaly četné vyučovací pomůcky i laboratorní zařízení pro praktické pokusy. Již od roku 1897 proto spolek začal jednat s městem Prahou o rozšíření jeho podpory školy, resp. o jejím převzetí do správy města.⁴²

Až těsně před vyhlášením 1. světové války, 13. července 1914, byla jednání úspěšně završena dohodou o převzetí školy pražskou obcí. Jednání zpočátku inicioval spolek, který podporu města potřeboval. Postupně to však byla městská rada, kdo stále více vyvíjel tlak na spolek, aby jí školu předal do správy, resp. aby v nově ustaveném kuratoriu školy⁴³ získalo město převahu. Podle dohody z července 1914 získalo město Praha v kuratoriu celou polovinu hlasů (ze 12 až 24 členů s tříletým mandátem). Druhou část hlasů podrželi podporovatelé spolku Minerva, tedy nejen jeho členové. Spolku samotnému zůstala v kuratoriu jen třetina

39 *Kronika*, s. 58.

40 A. Kalinová – L. Nováková, *Dcerám českým; brněnský vzdělávací spolek Vesna v letech 1870–1920*; O. Kádner, *Vývoj a dnešní soustava školství I*.

41 Narůstaly komunikační problémy stárnoucí Elišky Krásnohorské se členkami spolku a také se projevovaly jednotlivé, běžné osobní animozity. Např. už v roce 1893 byla propuštěna Pavla Maternová, která byla dokonce nařčena z podrývání kázně a šíření socialistických myšlenek na škole. Viz *Kronika*, s. 47.

42 AHMP, fond Gymnasium, korespondence s radou hl. města Prahy.

43 *Kronika*, s. 150.

hlasů.⁴⁴ Zároveň předal kuratoriu tři čtvrtiny svých příjmů a delegoval na ně své pravomoci nad školou.

V té době se výrazněji změnil i název školy. Od 1. srpna 1914 užívala označení „Minerva, městské dívčí reálné gymnázium v Praze“.⁴⁵ Zakladatelka spolku Eliška Krásnohorská oslavila v roce 1917 sedmdesáté narozeniny a na její paměť byla tehdy škola znovu přejmenována. Od školního roku 1917/18 pak nadále užívala název „Městské reálné gymnázium ‚Krásnohorská‘ v Praze“.

První světová válka školu poznamenala zejména krácením dotací, problémy se získáváním topiva apod. Z profesorského sboru, který na počátku školního roku 1914/15 tvořilo již celkem 47 členů, z toho 24 mužů⁴⁶, narukoval přímo ředitel školy Ferdinand Hoffmeister. Jeho zástupkyní byla jmenována profesorka Aloisie Pitlingová.⁴⁷ Poprvé v dějinách školy tak v jejím čele stanula žena. Kromě ředitele byli v prvních týdnech války mobilizováni ještě dva další členové profesorského sboru, suplující učitel Adolf Brázda a asistent dr. Josef Klíma.⁴⁸ Dr. Klíma byl pro onemocnění superarbitrován a ve školním roce 1915/16 opět vyučoval.⁴⁹ V roce 1917 byl ještě k domobraně povolán učitel těsnopisu Prokop Novák.⁵⁰

Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 se ústav stal jednou ze státních středních škol. Od 1. září 1920 byli profesori jmenováni státními zaměstnanci, původní jmění vráceno spolku Minerva, a tím se definitivně ukončil vztah mezi školou a spolkem.

Zájem o studium na škole narostl do takové míry, že ministerstvo školství především z kapacitních důvodů přistoupilo k rozdělení ústavu. Od počátku školního roku 1923/24 se osamostatnila část sídlící tehdy v Soukenické ulici (osm tříd), která byla prohlášena za II. české dívčí reálné gymnázium. Ostatních 16 tříd, sídlících v Pštrossově ulici u sv. Vojtěcha, zůstalo nadále I. českým městským reálným gymnáziem „Krásnohorská“, ⁵¹ jehož historii *Kronika* nadále zachycuje.

44 AHMP, fond Gymnasium, i. č. 633, k. 9, Organizační statut městského reálného gymnasia.

45 *Kronika*, s. 150.

46 XXV. výroční zpráva Minervy, městského reálného gymnasia dívčího v Praze za školní rok 1914–1915, s. 38–41.

47 *Kronika*, s. 151.

48 XXV. výroční zpráva Minervy, městského reálného gymnasia dívčího v Praze za školní rok 1914–1915, s. 36.

49 XXVI. výroční zpráva Minervy, městského reálného gymnasia dívčího v Praze za školní rok 1915–1916, s. 21.

50 XXVII. výroční zpráva Minervy, městského reálného gymnasia dívčího v Praze za školní rok 1916–1917, s. 16.

51 XXXIV. výroční zpráva prvního českého městského dívčího reálného gymnasia „Krásnohorská“ za školní rok 1923/24, s. 14.

V čele gymnázia tehdy (od roku 1917) stál František Machát, který pak zůstal ve funkci až takřka do své smrti v dubnu 1935. Jemu jsou přičítány největší zásluhy o vyjednání výstavby nové budovy, která byla zahájena vlastně až v době hospodářské krize a přes četné restriktce a další problémy dovedena do zdárného konce. Machát byl též u slavnostního otevření budovy na počátku školního roku 1934/35. Slavnostní otevření budovy proběhlo na den svatého Václava, 28. září 1934, a našlo značný ohlas i v tehdejší tisku:

V přednáškové síni ústavu, který vznikl účelnou adaptací a přestavbou starších školních budov, shromáždilo se mnoho hostů, zejména primátor hlavního města Prahy dr. Baxa s náměstkem dr. Štůlou a četnými členy městského zastupitelstva, odborový přednosta dr. Spíšek, zastupující ministra školství a národní osvěty dr. Krčmář, viceprezident zemského úřadu Bienert, členové profesorského sboru, zástupci pražských středních škol, ženských organizací, absolventky gymnasia, rodiče a žáčky ústavu. Ředitel reálného gymnasia „Krásnohorská“ dr. Machát vylíčil dějiny ústavu, který vznikl před 44 lety z iniciativy Elišky Krásnohorské jako vyšší učiliště pro ženy. Začátky ústavu byly velmi těžké, protože kromě materiálních nedostatků bylo nutno překonávat neporozumění a odpor proti vzdělání žen. Obec pražská byla velkou příznivkyní ústavu od samého počátku, poskytla mu potřebné místnosti, roku 1914 převzala ústav do své správy a dnes odevzdává mu novou, účelně a vkusně upravenou budovu. Mluvčí vzdal ke konci svého projevu díky všem, kdož se zasloužili o definitivní a vhodné umístění ústavu a uvedl zásluhy zesnulého generálního ředitele Zemské banky dr. Roose o financování stavby. Primátor dr. Baxa, odevzdávaje nový ústav do správy a péče ředitele Macháta, projevil přání, aby vycházely z něho žáčky, které by byly chloubou profesorského sboru, celého československého národa a byly ke cti pokrokovému hnutí, usilujícímu o rozvoj ženského vzdělání. Primátoru dr. Baxovi a řediteli Machátovi bylo potom poděkováno z řad žákyň za jejich zásluhy o novou budovu. Jménem prvních žákyň učinila projev dr. Babáková a uvedla, že český feminismus je veden ušlechtilými snahami a že není namířen proti mužům. Mluvčí připomněla velké porozumění presidenta republiky pro ženské vzdělání a prohlásila, že feminismus je domyšlená demokracie ve veřejném i rodinném životě. Jménem rodičů poděkoval řediteli dr. Machátovi odborový přednosta dr. Ottis. Hosté odešli pak do vestibulu, kde byla odhalena mramorová busta zakladatelky ústavu, básnířky Elišky Krásnohorské. Busta je dílem mladého olomouckého sochaře Vojtěcha Hořinka z Olomouce a ústavu

byla věnována ministerstvem školství. Po projevu ředitele Macháta, jménem ministra školství a národní osvěty promluvil odborový přednosta dr. Spíšek. Dnešní slavnost, pravil, je holdem vynikající ženě, která vroucími slovy tlumočila svou lásku k vlasti a zároveň vlasti prokázala velké služby tím, že položila základy k vyššímu vzdělání žen, a tím i k sociálnímu vyrovnání s muži. Poděkoval potom primátoru dr. Baxovi a jeho náměstkovi dr. Štůlovi za jejich práci o zdokonalení školství ve Velké Praze. Za Národní radu ženskou a Jednotu slovanských žen vzdala hold Elišce Krásnohorské paní Smolařová-Čapková. Státní hymnou byla slavnost ukončena.⁵²

V té době už ale bylo postavení žen u nás zcela odlišné od výchozí situace při vzniku Minervy. Ústava Československé republiky z 29. února 1920 zaručila ženám volební právo.⁵³ To znamenalo vyvrcholení snah o úplnou emancipaci ve všech oborech činnosti, včetně nejvyššího stupně společenské angažovanosti – politiky. V roce 1923 byla ustavena Ženská národní rada⁵⁴ a jako její součást v témže roce vzniklo Sdružení vysokoškolsky vzdělaných žen. Jeho hlavní iniciátorkou byla Albína Honzáková, absolventka Minervy.⁵⁵ Alice Masaryková, další absolventka Minervy, v té době již několik let stála v čele Československého červeného kříže. Albína Dratvová začala usilovat o habilitaci na Přírodovědecké fakultě UK.⁵⁶ Ludmila Matiegková spolupracovala s Egyptologickým ústavem Filozofické fakulty UK, vyjížděla na Blízký východ a do severní Afriky a psala o tom úspěšné vědecké i popularizační práce.⁵⁷

První kronika Minervy je dovedena do roku 1935/36, kdy již škola měla několik generací úspěšných absolventek a vlastní budovu a kdy již o jejím významu dávno nikdo nepochyboval.⁵⁸

52 *Otevření nové budovy gymnasia „Krásnohorské“*, Národní listy 74/268, 29. 9. 1934, s. 3.

53 *Ústava*, Hlava druhá, § 9. I: „Právo voliti do sněmovny poslanecké mají všichni státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří překročili 21. rok věku svého a vyhovují ostatním podmínkám řádu volení do poslanecké sněmovny.“

54 J. Burešová, *Proměny společenského postavení*, s. 41–42.

55 J. Burešová, *Proměny společenského postavení*, s. 42.

56 AUK, fond Přírodovědecká fakulta UK, i. č. 43, zaměstnanecký spis Albíny Dratvové.

57 H. Havlůjová, *Okouzlení Egyptem*.

58 V AHMP je zachována ještě kronika téže školy z období 1947–1952: *Dívčí gymnázium „Krásnohorská“* Praha II. – Nové Město, Vodičkova 22, inv. č. 395.

Přílohy k úvodu

I. Provolání zveřejněné v Ženských listech v únoru 1890
a předložené Karlem Adámkem Říšské radě dne 11. března 1890
(transkripce)

Vysoká sněmovno poslanců Rakouské rady říšské!

V celém civilizovaném světě snaha po vyšším vzdělání žen nabyla takového významu, že vlády a zákonodárné sbory vidí se pohnuty obracet k ní vážný zřetel. Z iniciativy soukromé a pomocí spolků vzešly všude první kroky k uskutečnění snahy oné, ale brzy poznaly také správy států svou povinnost činně a podpůrně přispěti k dílu, jehož cílem jest duševní povznesení celé polovice obyvatelstva, oné polovice, v níž prospívají matky, vychovatelky příštího pokolení občanstva, mocný ten činitel předůležitý pro mravní a tělesnou sílu, dělnost, štěstí a slávu národů.

Zvelebení ženského vzdělání náleží k nejušlechtilějším a nejspravedlivějším požadavkům našich dnů. Ve prospěch ženského studia i my v hluboké úctě nížepsané vznášíme k vysoké sněmovně poslanců Rakouské rady říšské tuto prosbu svoji.

Nová doba změnila tvářnost celé společnosti. Žena již není bezvýminně chráněnkou mužovou, její přirozené povolání v rodině přestalo býti jediným jejím určením; milionům žen nedostane se útulku u domácího krbu; v střední a severní Evropě jest ženská část obyvatelstva četnější než mužská; mnohé domácí práce ženské ustoupily laciným výrobkům průmyslovým; hospodářské poměry co den citelněji znesnadňují úkol živitelů rodin. Ženy v manželství i mimo ně jsou nuceny přispívat mužům svou prací výdělkovou k výživě svojí i svých nejbližších.

Plným tedy právem domáhají se ženy profesionálního vzdělání. Již se nespokojují nemnohými druhy práce, až dosud jednostranně jim vykázanými, ponejvíce nižšími a zvláštního nadání nevyžadujícími. Chtějí se zúčastniti všech – i nejvyšších povolání, ku kterým příroda sama jim dala náklonnost a samorostlou schopnost. Zvláště volá je hluboký hlas srdce ke dvěma krásným životním úkolům: k vychovávání mládeže a k péči o nemocné. Tytéž vlastnosti přirozené, které činí ženu dobrou matkou, činí ji též něžnou pěstounkou dítek cizích a oddanou ošetřovatelkou trpících; tytéž na vyšším stupni vzdělání ji vyznačují jako vzornou učitelku, jako výtečnou lékařku.

Vědeckého vzdělání k vyšším úřadům učitelským i k povolání lékařskému dopřává ženám již každý osvícený stát, vyjma Rakouska a Německa. Celá ostatní Evropa (krom půlostrova Balkánského), celá Amerika,

největší oblasti Asie i též osady v Africe a v Austrálii zákonitě uznávají lékařky a profesorky na vyšších ženských, ba výjimkami též mužských učilištích; všude tam ovšem i střední a vysoké školy jsou studujícím dívkám otevřeny.

My v hluboké účtě nížepsané předkládáme vysoké sněmovně poslanců Rakouské rady říšské prosbu, aby uvážiti ráčila, že v mocnářství Rakouském není ani jediné školy ženské a žádná univerzita neimatrikuje řádných posluchaček.

Říšské zákony nejsou příznivy ženskému studiu; usnesení univerzitních senátů ba i nechuť jednotlivých profesorů může každou podobnou snahu ženskou zmařiti. Tak například když i sama filozofická fakulta pražská roku 1876, z příčiny došlé jí žádosti ženské, ve vši formě se rozhodla pro ženské studium, nemělo usnesení její výsledku, neboť otázka jakož principiální byla podrobena dobrému zdání všech tří fakult světských a fakulty právnická i lékařská zamítly žádost většinou hlasů. Jelikož se ženy vůči nepřizní některých profesorů ovšem též marně pokoušely studovati medicínu na univerzitě pražské, osmělujeme se my v hluboké účtě nížepsané dovolávati se lepšího zákonitého poměru aspoň pro ženy české.

Vysoká c. k. vláda zřídila ku vzdělání žen českých toliko dva ústavy v Praze: český c. k. ústav ku vzdělání učitelek a ženské třídy při c. k. umělecko-průmyslové škole. Český c. k. ústav ku vzdělání učitelek nemůže dostačiti všeobecné potřebě; každoročně odmítne sta dívek, úplně způsobilých, a několikrát již „spolek českých učitelek“ v Praze zažádal marně o zřízení ústavu druhého. Ale poněvadž maturitní vysvědčení ze střední školy má stejnou platnost jako maturitní vysvědčení z ústavu učitelského, chováme vroucí přání, aby v Praze vzniklo ženské gymnázium, jež by odchovávalo jednak řádné učitelky pro školy národní, jednak řádné posluchačky pro univerzitu – dle naší tužby pro fakulty filozofickou a lékařskou.

Na školách obecných a měštanských do dnešního dne již učitelky, jimž vysoká vláda věnuje blahovůli vděčně uznávanou, osvědčily se co nejčestnější a dobyly si všestranné vážnosti, plnou měrou zasloužené; nelze pochybovati, zdali by ženy vynikly zdárně také na vyšších stolicích učitelských, kupř. na ústavech ku vzdělání učitelek, na vyšších dívčích školách, dívčích lyceích a ženských gymnáziích, jež popř. by se zřídila. Fakulta filozofická měla by se ženám státi přístupnou nejen proto, aby profesorky pro řečené ústavy opatřila vědeckou průpravou, ale proto, aby vůbec odčinila staré bezpráví, které ženám vysoce nadaným a vědychtivým křivdí tím, že jsou vyloučeny z vysokého učení. Nejvyšší

statek lidstva, vědění, jsa oborem nejdokonalejší svobody, nesmí trpěti žádných výsad rodových a měl by tedy zrušiti též privilej pohlaví. Ženy však i jakož samoukyně nadáním a vědomostmi tak zdatně se vyšinuly v literatuře celého světa, že nelze vyvrátiti oprávněnost jejich touhy po vědeckých studiích. Cizina – budiž učiněna zmínka jen o Americe, Anglii, Švédsku, Rusku, Itálii a Francii – poskytuje hojnost příkladů, jak skvělou činnost rozvíjejí ženy na katedře a v řízení školském, i kdyby úspěchů jejich spisovatelských nebylo.

Se stejnou vroucností jako za vědění, jehož na fakultě filozofické možno nabýt, přimlouvají se v hluboké úctě nížepsané i za druhý směr vysokého studia, za vzdělání lékařské pro ženu, spatřující v něm novotu velice žádoucí, jež by měla ku všeobecnému dobru zavedena býti a snažíce se prosebně obrátiti k ní osvědčené zření vysoké sněmovny poslanců Rakouské rady říšské.

Ženy bolestně toho postrádají, že lékařského ošetřování ženskou rukou se jim nedostává. Tisíce mladých dívek ba i manželek mlčky trpívají v takových případech onemocnění, při kterých přirozený ostych jim bránívá svěřiti se lékaři, dokud by pomoc ještě byla nasnadě; když pak zlo již do té míry vzrostlo, že přemohlo i zdráhavý útlocit, bývá obyčejně příliš pozdě. I porobeným ženám v zemích východních, v Indii, Číně a Japonsku, dopřáno možnosti, aby s lékařkami se radily; ale s hořem a nevolí pociťují ženy ve vysoce vzdělaném středu Evropy, jak málo vážen jejich cit pro slušnost a pro jemnost mravu.

Působení lékařek všude se setkává se souhlasnou chválou; zkušenost již třiačtyřicetiletá za ně mluví, neboť nejstarší lékařka nynější, Alžběta Blackwellová, dosáhla své hodnosti doktorské roku 1847. Úhrnný počet praktických lékařek současných přesahuje čtyři tisíce.

Budiž nám dovoleno zvláště podotknouti, že také dvě Češky, povzbuzeny vnitřním pudem, zasvětily se lékařskému studiu, a byvši nuceny hledati útočiště na univerzitách zahraničních, kdež také graduovány byly, nedosáhly žádného radostnějšího údělu, nežli buď v otčině své povolání lékařského se odříci anebo jako vypovězenky v cizině pro cizinu zužikovati své vědění.

Lékařky zahraničně působí ponejvíce v soukromé praxi, ale domáhají se krok za krokem také míst při veřejných ústavech léčebných a při ústavech zdravotních; v Americe, Anglii a Francii zaujímají mnohá nižší i vyšší postavení v nemocnicích. Valnou většinou zabývají se léčením nemocí ženských, a když se uváží, jak nevýslovným dobrodiním pro ženské obyvatelstvo každé země jsou i pouhé babičky, vysvitne, jak veliký prospěch mohou trpícím ženám přinéstí vzdělané, soucitné lékařky. Se stejným

úspěchem věnují se nemocem dětským, očlécitelství a jiným odborům podmiňujícím nejjemnějším operace, při nichž útlost dovedné ruky ženské jest téměř nenahraditelná. Ale i jinak všude, kdekoliv lékařkám dovoleno spolupůsobiti, osvědčily se i za nejtěžších okolností jako pravé Samaritánky a milosrdné sestry trpícího lidstva. Na bojištích rusko-turecké války ani v lazaretech bombardované Paříže, v bēdech epidemické cholery v Itálii ani v nebezpečích misionářských stanic v Asii a v Africe – nikde se nedaly učenkyně vědy lékařské od svých mužských soudruhů zastíniti srdnatostí, sebezapřením a obětavou vytrvalostí ve službě; všude vyrovnaly se nejlepším z nich. Lékařky se objevily býti hrdinkami ve svém povolání, posvěcenými kněžkami lidumilnosti a nezřídka i nejmžilejšími oběťmi jejími.

Skvělé svědectví, kterým za filozofické a lékařské studium žen se přimlouvají známé události a mnoholeté zkušenosti ciziny, jest oporou našemu horoucímu přání, aby naše vlast nezůstala poslední za oněmi zeměmi evropskými, které přisoudivše ženám nejlidštější ze všech lidských práv: právo k uspokojení touhy po vědomostech a k vyvinutí vrozených darů duševních, tím bez otálení učinily předůležitý krok na dráze svobody, spravedlnosti a osvěty. Toto přání povznáší nás v hluboké úctě níže psané ku vroucí prosbě:

Vysoká sněmovno poslanců Rakouské rady říšské ráciž se usnésti na změnách příslušných zákonů v ten smysl, aby ženám za těchž podmínek jako mužům řádné studium univerzitní na fakultách filozofické a medicínské se neodpíralo, dosažení akademických hodností na univerzitách domácích jim se možným stalo a jim dovoleno bylo ucházeti se o stolice učitelské na vyšších ústavech dívčích i provozovati lékařské povolání v zemích mocnářství Rakouského, zejména v království Českém, markrabství Moravském a vévodství Slezském.

(Následují podpisy)

II. Petice předložená na zasedání Říšské rady ve Vídni
dne 3. prosince 1895 poslancem Karlem Adámkem

Vysoká sněmovno poslanců rakouské rady říšské!

Vděčně ceňujícíce osvícenou přízeň, kterou slavná sněmovna ráčila zásadně věnovati otázce ženského studia při každé příležitosti dosa-
vadní a zejména při blahovlnném přijetí šedesáti osmi petic letošních,
podaných v téže příčině ženami českými, osmělují se v hluboké úctě

podepsané abiturientky střední školy spolku „Minervy“ a nyní hospitantky na obou c. k. univerzitách v Praze vznéstí nejuctivější prosbu svou, aby vysoká sněmovna v době pro ně rozhodné ráčila veškerou mocí svojí přispěti k praktickému rozřešení otázky oné a u vysoké c. k. vlády způsobiti, aby ženám za týchž podmínek jak mužům bylo přiřknuto právo státi se řádnými posluchačkami lékařských a filozofických fakult na univerzitách v Rakousku a zejména v Praze.

V hluboké úctě podepsané, povzbuzeny milostivým rozhodnutím Jeho Veličenstva císaře a krále, udělivšího roku 1890 paní Med. Dr. Kerschbaumerové v Solnohradě právo ku provozování praxe lékařské, a povzbuzeny čestným souhlasem, jehož ráčila vysoká sněmovna téhož roku dopřáti první ženské petici, žádající za umožnění ženského studia univerzitního, vstoupily radostně do střední školy spolku „Minervy“, právě v témž roce otevřené, a zde věnovaly studiím pětiletým nejen všecku píli a snahu, ale také veškery hmotné oběti, jakých ony vyžadovaly, letos pak předpravné studie ty ukončivše, postoupily maturitní zkoušky na c. k. akademickém gymnáziu v Praze s úspěchem úplným. Když se na to hlásily k studiím univerzitním, byly některé z nich připuštěny na filozofickou fakultu české a jiné na lékařskou fakultu německé c. k. univerzity v Praze, ovšem jen jako hospitantky, ježto nařízení vysokého c. k. ministerstva vyučování ze dne 6. května 1878 č. 5385 zakazuje imatrikulaci osob ženských jako posluchaček řádných neb mimořádných.

Aby toto vysoké ministerské nařízení, o něž se všechny snahy přátel ženského studia rozbíjejí, bylo nahrazeno zákonným ustanovením souhlasnějším s pokrokem doby, s potřebami ženského obyvatelstva a s nynějšími poměry společenskými, k tomu se nese nejoddanější prosba, kterou si dovoluje předložiti vysoké sněmovně první sbor maturantek v slavné říši rakouské, vzešlých z domácího ústavu vychovávajícího v době, kdy vysoká c. k. vláda ustanovuje v okupovaných zemích mohamedánských c. k. zemské lékařky, a v okamžiku, kdy vysoké c. k. ministerstvo vojenství pro ústav dcer c. k. důstojníků v Hernalsu ustanovilo z ohledů etických lékařku s nejvyšším schválením Jeho Veličenstva císaře a krále. Vysoká sněmovno, račiž tedy blahosklonně uznati, že snažná prosba v hluboké úctě podepsaných není ani předčasná, ani neoprávněná, any obrazení zřetel hlavně k povolání, ve kterém milostivý panovník i vysoká vláda uznali působnost ženskou za patřičnou a žádoucí.

Zajisté netřeba v těchto dnech znova uváděti důvody pro lékařské a vůbec vědecké studium ženské, neboť řada autorit odborných, zejména slovutných profesorů univerzity vídeňské, nedávno veřejně vyslovila své přesvědčení, že přístup ku vědám má býti každému, a tudíž i ženám

otevřen, a doznavy na základě dosavadních zkušeností, že ženy ve vědách, kterým se dosud věnovaly, vynikly nepopíratelnou schopností. Nutnost lékařek z ohledů etických uznalo samo vysoké c. k. ministerstvo vojenství zmíněným usnesením; že pak má stejné právo k týmž ohledům etickým každá dívka a paní, ať jest dcerou kteréhokoliv občana státu a příslušnicí kteréhokoli vyznání, nejen mohamedánského, toť samozřejmo. Působení lékařek bylo by nezměrným dobrodiním již pro ušetření ženského ostychu a studu, kterýž bývá přechastou příčinou, že se jde k lékaři, až již je příliš pozdě. Co pak se týče věd pěstovaných na fakultě filozofické, nemůže býti pochybností, že zvýšení vzdělanosti povšechně by nemělo nikdy býti vůbec nikomu zamezováno v zájmu vzdělanosti samé, v zájmu duševní svobody a důstojnosti lidské. Není-li ženám zabráněno, aby byly učitelkami, spisovatelkami, vychovatelkami atd., jest nespravedливо, aby se jim brala možnost dospěti v oborech těch na výši, k níž jen dokonalé vzdělání může povznést talenty, a jestliže i beze vzdělání univerzitního ženy vynikly jako spisovatelky, učitelky a vychovatelky, jest úspěch jejich tím větším důkazem, že jsou přirozeným nadáním i vážnou snahou zcela oprávněny žádati si vzdělání univerzitního.

Vše, co na prospěch ženského studia pověděno zde i také jinde, osmělují se v hluboké úctě podepsané připamatovati, shrnujíce tužby své v konečnou, nejuctivější tuto prosbu.

Vysoká sněmovno poslanců rakouské rady říšské, račiž nestrannou a šlechetnou přízeň svou dosud ženskému studiu projevenou blahovolně dovršiti účinnou důraznou péčí, aby v hluboké úctě podepsané hospitantky c. k. univerzit pražských, any s úspěchem odbyly maturitní zkoušky na veřejném státním gymnáziu, mohly býti na týchž slavných univerzitách jako řádné posluchačky zapsány, obdržeti vysvědčení frekventační, býti připuštěny k veškerým zkouškám univerzitním a osvědčiti také jimi svou způsobilost, konečně dosíci diplomů opravňujících je ku provozování úkolů, ku kterým stát sám již ženy povolává; ježto pak tomu všemu jest na závalu vysoké ministerské nařízení ze dne 6. května 1878 č. 5385, račiž vysoká sněmovna rakouské rady říšské všemožně působiti k tomu, aby bylo vydáno nové nařízení v té příčině připouštěcí a upravující řádné studium univerzitní pro osoby ženské, zejména na lékařské a filozofické fakultě obou slavných c. k. univerzit v Praze.

V hluboké úctě a oddanosti hospitantky obou c. k. pražských univerzit.

(Následují podpisy)

Dějiny soukromé české střední školy dívčí v Praze založené prvoředitelem Františkem Xaverem Prusíkem, profesorem c. k. Akademického gymnázia

I.	1890/1891	XXIV.	1913/1914
II.	1891/1892	XXV.	1914/1915
III.	1892/1893	XXVI.	1915/1916
IV.	1893/1894	XXVII.	1916/1917
V.	1894/1895	XXVIII.	1917/1918
VI.	1895/1896	XXIX.	1918/1919
VII.	1896/1897	XXX.	1919/1920
VIII.	1897/1898	XXXI.	1920/1921
IX.	1898/1899	XXXII.	1921/1922
X.	1899/1900	XXXIII.	1922/1923
XI.	1900/1901	XXXIV.	1923/1924
XII.	1901/1902	XXXV.	1924/1925
XIII.	1902/1903	XXXVI.	1925/1926
XIV.	1903/1904	XXXVII.	1926/1927
XV.	1904/1905	XXXVIII.	1927/1928
XVI.	1905/1906	XXXIX.	1928/1929
XVII.	1906/1907	XL.	1929/1930
XVIII.	1907/1908	XLI.	1930/1931
XIX.	1908/1909	XLII.	1931/1932
XX.	1909/1910	XLIII.	1932/1933
XXI.	1910/1911	XLIV.	1933/1934
XXII.	1911/1912	XLV.	1934/1935
XXIII.	1912/1913	XLVI.	1935/1936

Školní rok 1890/91

I. od založení ústavu¹

Výuka. Založení ústavu² Myšlenka zříditi ústav, v němž by dívky odbyvši školu občanskou neb některé ročníky vyšší dívčí školy mohly nabývatí vzdělání takého, by jednou podrobíce se maturitní zkoušce na gymnáziu způsobily byly k návštěvě univerzity za různými povoláními odbornými – myšlenka ta, pravím, vzniklá v kruzích pražských dám a častěji přetřásaná, přiměla konečně slečnu Krásnohorskou, když i na říšské radě ve Vídni se počínalo jeviti příznivější smýšlení k ruchu otázky ženské, že se jala opravdové konati porady s povolanými muži, kterak by bylo lze myšlenku o založení ústavu takového uskutečniti.³

Mezi jinými vešla v potaz s pisatelem těchto řádků, profesorem c. k. Akademického gymnázia Františkem Xaverem Prusíkem, by jí dlouholetými zkušenostmi svými, jichž zvláště za osmileté doby ředitelování v Roudnici nabyl, pomocen i raden byl. Dožádaný pomoci své neodepřel, nébrž [sic] uznáváje věc tu za velmi užitečnu, podjal se vypracovávání osnovy učební, dle níž se má ústav skládati z přípravy, na níž se mají vědomosti žáček doplniti na míru vědomostí žáka čtvrté třídy gymnazijní, a z následujících tříd 1.–4., jež se zřízením rovnati mají 5.–8. třídě gymnazijní.⁴

Ředitel ústavu Když pak slečna Eliška Krásnohorská žádala pisatele tohoto kusu, by se podjal i řízení školy, nemohl jí z dávného přátelství odříci, a ač mnohé jiné povinnosti spočívaly mu na bedrech, svolil k její žádosti.

Žádost za povolení ústavu a za potvrzení ředitele profesora Františka Prusíka Následkem toho podána jest dne 9. června 1890 žádost podepsaná slečnou Eliškou Krásnohorskou, paní Ludmilou Prusíkovou, chotí pisatele těchto řádků, advokátem dr. Vojtěchem Bártou a majitelem tiskárny Josefem Vilímkem ml. c. a k. školní radě zemské za povolení ústavu a dne 15. června 1890 žádost za potvrzení profesora Františka Prusíka ředitelem střední školy dívčí.⁵

1 V originále jsou záhlaví nového školního roku psána různým způsobem, v přepisu je forma sjednocena.

2 Marginálie shrnující obsah jednotlivých pasáží kroniky jsou v přepisu uváděny tučně na začátku odstavců.

3 Dosud nejpodrobnější životopis Elišky Krásnohorské vydala D. Vlašínová, *Eliška Krásnohorská*.

4 AHMP, fond Dívčí gymnasium „Krásnohorská“ (dále Gymnázium), č. k. 1, inv. č. 415.

5 NA, fond Zemská školní rada Praha (1869–1949).

Ústav povolen, ředitel dr. Prusík potvrzen Tak se stalo výnosem c. k. školní rady zemské ze dne 26. června 1890 čís. 20.197, jímž zároveň sděleno, že vysoké c. k. ministerstvo výnosem ze dne 7. července 1890 čís. 13.186 svolilo, by profesor František Prusík školu tu v školním roce 1890/91 spravoval.⁶

Přípravy k otevření ústavu Teď se ihned počalo s přípravami k otevření ústavu, především pak k jeho umístění. I podali zakladatelé žádost k městské radě pražské za propůjčení místností školních, nábytku potřebného, osvětlení a topiva v nich.

Městská rada pražská propůjčila školní místnosti, nábytek, světlo i teplo Žádostem těm vyhověla vždy horlivá podporovatelka školstva, městská rada pražská, v plné míře, propůjčivši ústavu našemu dvě místnosti v budově obecné školy dívčí u sv. Vojtěcha (č. 202-II), a sice v II. patře nejzápadnější na školu, v přízemí pod ní na sborovnu a kancelář spolkovou; mimoto potřebný nábytek do třídy a nejnnutnější do sborovny (2. září 1890 čís. 102.364), plyn do obou místností (10. října 1890, č. 109.856) i topivo (10. října 1890 čís. 109.855) zdarma.⁷

Zápis Teprve nyní mohl býti ohlášén zápis žaček na 16. a 17. září,⁸ při čemž se jich přihlásilo prvního dne 17, druhého 3. Ježto pak zatím pro povodeň odloženy byly v Praze školy k 1. říjnu, pokračovalo se v zápise, a sice zapsáno jest dne 18. září 7 žaček, dne 19. září 5, dne 20. září 2, dne 22. září 1, dne 26. září 1, dne 27. září 9, dne 29. září 8 a dne 30. září 3 žačky. Celkem tedy 56 žaček, z nichž 1 hned druhého dne vystoupila, 2 pak se nedostavily k přijímací zkoušce. Přijato jest tedy 53 žaček, počet to na první rok daleko převyšující naše očekávání. Výsledek ten všude mile překvapil. K zevrubnému přehledu položíme tuto statistiku přijatých žaček.

Statistika žaček Na základě předběžného vzdělání přijato 50 žaček, z nichž 43 mělo vysvědčení z 3. třídy občanské školy, 7 pak z vyšší dívčí školy v Praze (dvě z 3. třídy, tři ze 4. třídy, dvě z 5. třídy); ostatní 3 (Jiránková, Molnárová, Vondroušová) nemajíce takých vysvědčení, podrobiti se musely zkoušce přijímací, již vykonaly s prospěchem (dobrým, dostatečným, chvalitebným). Co do věku při zápise byly 2 žačky pod

6 Dokumenty jsou částečně k dispozici ve fondu Gymnázium v AHMP, č. k. 1, ve větší úplnosti pak v NA ve fondu Zemská školní rada Praha (1869–1949).

7 V AHMP, fond Gymnázium, č. k. 13, inv. č. 793, je zachována korespondence o zásobování gymnázia plynem a podmínkách jeho využívání.

8 V těchto dnech probíhal zápis do všech středních škol v Praze. Viz např. *Národní listy*, roč. 30, č. 254, 15. září 1890, s. 5, kde v rámci „Učitelských a školských zpráv“ jsou některé ze škol i vyjmenovány, Minerva mezi nimi zmíněna není.

14 let (do nového roku) a dostaly dispens (Bromovská 36 dní, Baborová 17 dní); 14 let 14 žaček, 15 let 16 žaček, 16 let 12 žaček, 17 let 5 žaček, 18 let 3 žačky, 20 let 1 žačka (Vondroušová). Dle bydliště rodičův jest 38 žaček z Prahy a předměstí, 15 z venkova.

Učitelstvo a remunerace jeho (str. 9) Opatření potřebného učitelstva vzal na sebe k žádosti slečny Krásnohorské pisatel; i vykonal úkol ten tak, že zjednal pro latinu, řečtinu a češtinu Josefa Macha, jenž bude míti služné jako na státních ústavách suplení, totiž 600 zl., za přepočtené hodiny týdně výminečně (ano v začátcích je obtížnější pracovati a ústav dosud reciprocity nemá) 40 zl. ročně za hodinu týdně. Josefa Votruba na dějepis a zeměpis, dr. Jiřího Gutha na matematiku a fyziku, Karla Jirovce na němčinu, P. Aloisia Mlčocha, kooperátora u Nejsvětější Trojice za učitele katolického náboženství, slečnu Terezii Polákovou na zpěv – vše za honorář 1 zlatý za každou hodinu, již skutečně učili. Kromě toho opatřila slečna Krásnohorská hospodyně či správkyni ústavu, paní Pavlu Maternovou (roz. Škampovou), jíž přiřkl výbor v 1. sezení svém dne 27. září 600 zlatých ročního služného (k návrhu slečny Krásnohorské), začež ona učit se uvolila po 1 hodině týdně vychovatelství. Řediteli v téže schůzi přiřčena remunerace 200 zl. ročně.

Personálie učitelstva František Prusík, ředitel tohoto ústavu, zároveň však profesor c. k. Akademického gymnázia, narodil se ve Výrově (hejtmanství Královické) dne 24. listopadu roku 1845; byl čtyři roky suplentem na českých paralelkách c. k. německého gymnázia v Plzni (1868–72), pět let profesorem reálného gymnázia v Příbrami (1872–1877), sedm let ředitelem vyššího reálného gymnázia v Roudnici (1877–1885) a jest od roku 1885 profesorem c. k. Akademického gymnázia zdejšího. Aprobace z češtiny pro vyšší gymnázia, z latiny a řečtiny pro nižší gymnázia.

Josef Votruba narodil se v Hradci Králové dne 28. dubna 1864; byl tři čtvrti roku suplentem na akademickém gymnáziu a od roku 1887 na české reálce zdejší. Aprobace z dějepisu i zeměpisu a z němčiny pro vyšší gymnázia i reálky.

Dr. Jiří Guth narodil se v Heřmanově Městci dne 24. ledna 1861; byl suplentem dva roky na Akademickém gymnáziu a od roku 1890 na gymnáziu v Truhlářské ulici. Aprobace z filozofické propedeutiky a z matematiky pro vyšší, z fyziky pro nižší gymnázia; má lektorskou zkoušku z franštiny.

Karel Jirovec narodil se v Kejnících dne 4. listopadu 1862, jest od roku 1889 suplentem na Akademickém gymnáziu. Aprobace z němčiny a latiny pro vyšší, z řečtiny pro nižší gymnázia.

Josef Mach narodil se v Dolních Štěpanicích dne 6. června 1859; jest suplentem na našem ústavě. Aprobace z latiny a řečtiny pro vyšší, z češtiny pro nižší gymnázia, z těsnopisu pro střední školy zkušební pak odbyl v školním roce 1890 na gymnáziu v Žitné ulici.

P. Alois Mlčoch narodil se v Pěncíně na Moravě dne 25. října 1860; jest kooperátor u Nejsvětější Trojice. Má knížecí-arcibiskupskou misi pro katolické náboženství u nás.

Terezie Poláková, soukromá učitelka zpěvu, narodila se v Libáni dne 28. dubna 1862. Aprobace ze zpěvu a hudby na středních školách.

Pavla Maternová, roz. Škampová, choť učitelova, narodila se v Praze dne 14. prosince 1858. Byla šest let učitelkou na obecných školách. Aprobace pro obecné školy.

Stvrzení učitelstva Hned po ustanovení učitelstva podány žádosti za stvrzení jeho, a sice k c. k. školní radě zemské dne 24. září za stvrzení suplenta našeho Josefa Macha, jež se stalo dne 29. září 1890, č. 27.381; pak téhož 24. září za stvrzení katechety P. Aloisia Mlčocha, jenž stvrzen jest dne 29. září 1890, č. 27.380, nabyv zároveň dne 1. října 1890, č. 8754, mise od zdejší knížecí-arcibiskupské konzistoře. Stran pomocných učitelův Josefa Votruby, Jiřího Gutha, Karla Jirovce podány skrze jejich ředitelstva žádosti k c. k. ministerstvu dne 23. září 1890, načež c. k. školní rada zemská dne 25. října 1890, č. 31.708, oznámila, že vysoké c. k. ministerstvo dne 17. října 1890, č. 20.533, svolilo k vedlejšímu zaměstnání všech tří.

Ježto vše přípravy k otevření školy byly hotovy, konalo se dne 30. září o osmé hodině Veni Sancte v kostele sv. Vojtěcha, načež četní hosté, kteří byli mši svaté přítomni, a i mnozí jiní odešli s žáčkami do třídy, kde slavena domácí, ale srdečná slavnost zahajovací. Za spolek Minerva, jako příští vydržovatelku ústavu, promluvila slečna Čadová, za školu ředitel František Prusík objasnil dívkám účel školy a dav jim heslem: Pevné vůli, tužbě ušlechtilé, nerozdílné srdce žádosti, rádo dává nebe dojít cíle (Kollár). Konečně ještě k dívkám promluvila správkyně paní Maternová, načež žačka Loudová přednesla její báseň jako odpověď na oslovení žaček. Obsah řeči těch najdeš v Ženských listech, ročník 1890, číslo 11. Hosté rozcházeli se dojati a pro účel školy nadšeni.⁹

I. konference. Řád kázeňský. Vyučování počátek Po dojemné slavnosti té konal sbor učitelský první poradu, v níž mimo jiné vypracován dle návrhu ředitelova řád kázeňský (na základě řádu pro střední školy), jenž odpoledne téhož od ředitele v přítomnosti ordinářově a správkyně žačkám byl přečten, vysvětlen a na srdce jim vloženo, by se dle něho

9 Ženské listy 18, 1890, č. 11, příloha.

svědomitě chovaly. A hned pak nazejtří dne 1. října se počalo jménem Páně pravidelně vyučovati, ovšem pro neustálenost učby (následkem povodně) na ústavech, kde jsou tři učitelé zaměstnáni, trvalo dosti dlouho, než mohl býti trvalý rozvrh hodin sdělán.

Jmeniny Jeho Veličenstva Dne 4. října slavila škola jmeniny Jeho Veličenstva přítomností při slavnostní mši svaté o deváté hodině.

Služby boží Jako na veřejných gymnáziích obcují naše žáčky společně službám Božím co neděli a svátek v kostele sv. Vojtěcha, a sice o jedenácté hodině s ostatní mládeží školní; ob týden pak mívá katecheta exhortu o půl jedenácté hodině. Které žáčky bydlí příliš daleko, dostaly dispens; dosud 15 jich. K žádosti ředitelově, ježto v kostele dole nebylo dosti místa, vyhradil pan farář našim žačkám veliký postranní kůr (na severní straně).

Zpěv Dne 9. října počala slečna Polláková vyučovati u nás zpěvu hodinu do téhodne; předmět ten navštěvuje 37 žaček.

Plyn do sborovny K lepšímu zdaru cvičení usnesl se výbor Minervy dne 16. října, že se má koupiti piano, a ježto na ně ve škole není místo, aby se postavilo do sborovny, kde by se žáčky mohly cvičivati. Poněvadž však v sborovně byly jen dva plynové plameny, žádalo ředitelstvo 18. října (č. 5) městské rady ještě za 2–3 plameny; ty tři povoleny (31. října 1890 č. 124.406) a zároveň plyn zdarma dodáván.

Vychovatelství Správkyně ústavu se nabídla, že bude žačkám vykládati vychovatelství, zvláště s ohledem na ženu. Ředitelství žádalo tudíž za potvrzení pro ni i pro slečnu Polákovou (19. října 1890, č. 4), jehož se oběma dostalo od c. k. školní rady zemské dne 23. října 1890 č. 31.148.

I. zpověď Dne 14. října vykonaly žáčky první zpověď a přistoupily dne 15. října k stolu Páně.

Spolek Minerva převzal ústav Družstvo, jež zřizovalo školu (viz s. 26), zarazilo spolek Minervu, jenž by se staral o prostředky k vydržování ústavu. Spolek ten v sedění svém dne 27. září (1. hromada valná) převzal od družstva ústav a oznámil to 17. října školní radě zemské, jež to vzala na vědomí dne 29. října 1890, č. 30.938.

Reciprocita. Nesvoleno k ní K návrhu ředitelovu (ve druhém sedění výborovém dne 16. října) podal spolek dne 22. října žádost za reciprocitu v příčině učitelstva našeho. Avšak žádost ta odmítnuta výnosem ministerstva ze dne 9. prosince 1890 č. 24.609 (školní zemská rada 15. prosince 1890 č. 36.433).

Instrukce správkyni V témž sedění dány správkyni ústavu instrukce vypracované v příčině školy ředitelem, v příčině spolku Minervy slečnou Krásnohorskou.

Subvence zemská V témž sedění výborovém navrhl ředitel, by výbor žádal u peněžních ústavů a jmenovitě na sněmě podporu pro ústav, i nabídl se, že dojde na poradu o tom k profesoru Kvíčalovi, přisídícímu zemského výboru. Ten ochotně poradil, čeho třeba a ředitel vypracovav k žádosti předsedy Minervy petici, donesl ji s údem výboru panem Janem Legem na sněm a odevzdal poslanci dr. Sedláčkovi.

Učební pomůcky, pokud jich třeba, pořizovány poněmáhlu, tak zakoupeny čtyři mapy dějepisné, o fyzikální přístroje se dohodl ředitel s firmou „Houdek & Hervert“ tak, že škoře budou letos zapůjčeny a nebude-li jich napřesrok potřebovati, že dá nějakou náhradu za půjčení.

Pak požádal ředitel fotografa Jindřicha Eckerta o fotografické pohledy památných budov a míst v Čechách (č. 10 jednacího protokolu), čemuž on ochotně vyhověl (č. 13 jednacího protokolu), dav 25 kusův pohledů.

Knihovna Knihovny, učitelská i žákovská, obohaceny hojnými dary, tytéž velmi cennými (viz inventář knihovny).¹⁰

Vyučování Vyučování šlo před se pravidelně, zdárně, ba utěšeně, žácky při své chápavosti a při rozvoji rozumu, jaký bývá v tom věku (str. 27, 28), dělaly pěkné pokroky, pilnost jejich byla neúmorná, takže jest se nadíti, že cíle učebního bude plnou měrou dosaženo, až snad na řečtinu, jež činí žačkám největší obtíže, mnohem větší než latina. Nezmění-li se v té příčině poměry, aby se mohlo upustiti od vyučování jazyku řeckému, jež by se nahradilo četbou překladův atd., bude žačkám v první třídě doháněti mluvnice při četbě. Nejvíce času věnováno ovšem latině, již se žácky učí s chutí; prospěch odtud vyplývající nejlépe se zračí z výsledku kompozic (školních) latinských, jenž byl tento: při

1. kompozici (16. října) bylo výborných 24, chvalit. 18, dob. 6, dost. 3, nedost. 2
2. dtto (23. října) dtto 16, dtto 14, dtto 12, dtto 5, dtto 6
3. dtto (30. října) dtto 15, dtto 18, dtto 10, dtto 2, dtto 8
4. dtto (6. listopadu) dtto 17, dtto 14, dtto 11, dtto 7, dtto 3
5. dtto (13. listopadu) dtto 15, dtto 15, dtto 7, dtto 9, dtto 5.

Jak viděti, jest známek výborných (výborných a chvalitebných) vždy mezi 30–40, tj. 58–77 %. Kompozice nebyly snadné, nýbrž postupu učby zcela přiměřené a přece výsledek jejich býval vždy stejný, tytéž i ještě lepší.

¹⁰ AHMP, fond Gymnázium, č. k. 53, inv. č. 1865, zachována Inventarizace žákovské a profesorské knihovny z let 1939, 1952 a jeden seznam bez data.

Výsledek 1. řecké kompozice (12. listopadu) byl rovněž příznivý: výborných 15, chvalitebných 16, dobrých 12, dostatečných 8, nedostačtčná 1.

V ostatních předmětech býval výsledek učby právě tak potěšitelný.

Zdravota žaček Zdravota žaček byla dosud velmi přízniva, nejčastější choroby byly jen lehké; jest doufati, že to i nadále potrvá.

Jmeniny Jejího Veličenstva Jmeniny Jejího Veličenstva císařovny a královny Alžběty oslaveny společně se zdejší obecnou školou slavnou mši svatou. V ten den se ovšem neučilo.

Konference. Prospěch žactva Jakož tedy píle žactva byla věru neúmorna, byl i prospěch dle toho utěšený; po první měsíční konferenci dne 17. listopadu zasluhovalo vysvědčení: s vyznamenáním 24 žaček či 46 %, druhé třídy 3 žačky = 5,77 %, první třídy 25 žaček či 48,23 %: prospělo tedy 94,23 %. Po druhé měsíční konferenci 21. 12. 1890 se jevil prospěch ještě příznivějším, ano zasluhovalo vysvědčení s vyznamenáním 30 či 57,7 %; z ostatních pak 22 žaček 1 nevyhověla = 1,9 %, 21 pak vyhovělo = 40,4 %: prospělo tedy 98,1 %. Dle toho lze doufati, že prospěch koncem prvního pololetí převyší vše očekávání přese vši přísnost, s jakou jednotliví učitelé se o vědomostech žaček přesvědčují.

Účastenství při jubilejní výstavě K dotazu výboru „Minervy“, jež byla k účasti při jubilejní výstavě vyzvána, snesl se sbor (protokol č. 2), že se ústav výstavy té zúčastní pracemi žaček, učebními osnovami a diagramy. Průběhem času pak se program ten rozšířil i na vědecké práce údův sboru, an se výbor Minervy postaral o skvostnou velikou skříň, v níž lze vše náležitě umístiti. Prostřednictvím ředitelovým pak umožněno umístit skříni v pavilonu města Prahy, kde bude dosti příležitosti více než kde jinde – pohodlně rozložití předměty vystavené.¹¹

Péče o tělesný vývoj žactva Ministerským výnosem ze dne 15. září 1890 č. 19.097 (V.Bl. 1890, 277) se nařizuje, by školy co nejvíce dbaly tělesného vývoje žactva. Za tou příčinou (protokol č. 3) se ředitel dle usnesení sboru postaral žačkám o lacinější vstup na kluziště (10 kr. místo 15–20 kr.); lacinějších koupelí vanových na Žofině nedocíleno (jednací protokol č. 14 a 15). Ve druhém pololetí bude žačkám dána příležitost k tělocviku v Tělocvičném spolku paní a dívek. V létě se postará ředitel o lacinější koupele a plavbu v plovárně žofinské.

Oslava jmenin ředitelových Žačky, jakož vůbec ženské vždy větší srdečnost najevo dávati dovedou, oslavily jmeniny ředitelovy (dne

11 J. Fořt (ed.), *Všeobecná zemská výstava 1891 v Praze k oslavě jubilea první průmyslové výstavy 1791 v Praze*.

3. prosince ve středu) k veliké radosti jeho. Nejdříve přednesly slečny Nová a Loudová latinskou báseň, profesorem Machem složenou a slečnou Klumparovou napsanou, pak slečny Matoušková a Šrámková českou báseň, slečnou Matouškovou složenou a slečnou Hrabětovou napsanou. Rozumí se, že značnou účast v té oslavě měla správkyně paní Maternová a profesor Mach. Dej Bůh, by vše, co žáčky v přání slibovaly, se na nich úplně uskutečnilo. Ředitel dal toho půldne prázdnou.

Matematice přidána jedna hodina týdně Ježto se znamenalo, že mají žáčky v matematice různorodé, nedosti ustálené vědomosti, přidána jí po přání učitele téhož předmětu, profesora Gutha, ještě hodina týdně, hlavně k nacvičení algebry. Podání Minervino v tom ze dne 12. prosince 1890 vzala c. k. školní rada zemská na vědomí dne 13. prosince 1890, č. 36 385.

Letošní zimy bývaly prudké mrazy až -15°R , a to po dlouhou dobu trvalo; tím se stávalo, že se někdy, zvláště po neděli, nemohlo dotopiti v třídě (ve druhém patře), jež jsou v osamoceném křídle západním, sama o sobě už je dosti studená. Tím vznikaly u žaček kašle, rýmy a jiné lehčí choroby, jež činily poněkud překážky ve vyučování. Nejhuře bylo dne 19. ledna (v pondělí), kde musily žáčky celý den strávit v sborovně sedíce, kde jen možno. Za tou příčinou byla do třídy dána druhá, železná kamna, kdyby nastaly opět krutější mrazy.

Remunerace učitelů zvýšena Pro zvláštní horlivost učitelův a ježto se příjmy Minerviny značně zvýšily, upraveny platy takto: suplujícímu profesorovi Josefu Machovi přidáno k suplentskému platu 600 zl. ještě 200 zlatých (jako na městské střední škole zdejší) a určena remunerace 25 zlatých ročních (v 10 lhůtách měsíčních) za každou přespočetní hodinu týdenní bez ohledu na dni prázdné. Ostatním pomocným učitelům ustanoveno ročně 50 zlatých (opět v 10 lhůtách měsíčních) za každou týdenní hodinu, rovněž bez ohledu na prázdné dni. Tím remunerace slušně jsou upraveny s platností hned od počátku letošního roku školního.

Jednotná návštěva školní Aby se získalo žákům více času i k práci i k zotavě, navrhl ředitel dne 6. února v sezení výboru Minervina, by zavedena byla jednotná návštěva školní, a sice v zimě od 8–1 ½ h., v létě (od 1. května, za teplých dní i o něco dříve) od 7–1 ½ h., při čem by po druhé hodině bylo 10 minut, po 3. hodině čtvrt hodiny a po čtvrté hodině půl hodiny respirium (8–9; 9–9.55; 10.05–10.55; 11.10–12; 12½–1½). Důvody ředitelovy přesvědčily výbor, že k zařízení tomu svolil. Druhého pak dne (7. 2. 1891) přijal je i sbor učitelský, z týchž důvodů, jež jsou zevrubně uvedeny ve čtvrtém protokole konferenčním. Srovnej

krok V, 109. K těm dodáváni ještě tyto: po jídle se nedobře učí; v zimě nebudou dívky za tmy přicházeti domů. Hned počátkem druhého polouletí (18. února 1891) počalo se dle toho rozvrhu vyučovati na zkoušku; osvědčí-li se to, zavede se vyučování to definitivně.

Konec I. polouletí Prvé polouletí skončeno mší svatou dne 14. února 1891. Ježto se žačkám našim poprvé rozdávala vysvědčení, pozval ředitel slečnu Elišku Krásnohorskou, by jako zástupkyně Minervina k žačkám promluvila. Po její řeči oslovil je ředitel vykládaje jim výzvu toho okamžiku a na konec promluvil k nim ještě třídní suplující Josef Mach.

Prospěch v jednotlivých přednáškách:

Předmět	výborný	%	chvalit.	%	dobrý	%
Nábož. katol.	43	82,69	9	17,31	–	–
Latina	15	28,30	21	39,62	15	28,30
Řečtina	16	30,19	21	39,62	13	24,53
Čeština	16	30,19	28	52,83	9	16,98
Dějepis	12	22,64	21	39,62	14	26,42
Matematika	7	13,21	26	49,05	17	32,08
Fyzika	9	16,98	18	33,96	22	41,51
Němčina	12	23,53	24	46,55	13	25,49

Předmět	dostat.	%	nedostat.	%	úhrn	%
Nábož. katol.	–	–	–	–	52	100
Latina	1	1,89	1	1,89	53	100
Řečtina	3	5,66	–	–	53	100
Čeština	–	–	–	–	53	100
Dějepis	6	11,32	–	–	53	100
Matematika	3	5,66	–	–	53	100
Fyzika	4	7,55	–	–	53	100
Němčina	2	4,43	–	–	51	100

Výsledek klasifikace Výsledek klasifikace jest stkvělý, což patrně z tohoto přehledu:

Vysvědčení I. třídy s vyznamenáním nabylo ze všech 53 žaček 33, tj. 62,26 %

dtto I. třídy 19, tj. 35,85 %

dtto II. třídy 1, tj. 1,89 %

Vysvědčení druhé třídy nabyla slečna Desperátová, jež byla úpornou chorobou zdržována v pilné práci.

V mravném chování nabylo všech 54 žaček známky chvalitebné (1. stupně) – 100 %; v pilnosti 29 vytrvalých (1. stupeň), tj. 54,72 %, náležitých (2. stupeň) 24, tj. 45,28 %.

II. pololetí Druhé pololetí počalo dne 18. února jednotnou návštěvou školní.

II. zpověď Dne 27. března přistoupily žáčky podruhé k svaté zpovědi a den potom k svatému přijímání.

Zdravota Ředitel byl od 9. do 22. března nemocen katarem průdušek; ostatní učitelé tu tam po dni churavěli, než učba tím neutrpěla; Josef Mach stonal 15. a 16. dubna i zastupovali jej dílem ředitel, dílem správkyně, dílem Karel Jírovec.

Tělocvik. Vychovatelstvo V II. pololetí se už nevyučovalo vychovatelství, ano učivo bylo v I. pololetí probráno, za to se počalo vyučovati v tělocvičně Sokola tělocviků vedením Spolku paní a dívek pražských ve středu od půl třetí do čtyř hodin odpoledne. Chodilo pak 20 žaček se cvičit, majíce zvláštní pro sebe hodinu.

Osvobození od školného Výbor v schůzi dne 11. dubna vyřídil žádosti 29 žaček za osvobození od školného dílem po návrhu sboru učitelského ze dne 23. března, tj. tak, že jich 5 osvobozeno zcela, 24 z polovice.

Zdravota Chřipka nově propuklá počala počátkem května řádit mezi začkami i mezi učiteli, jmenovitě stížen byl opět ředitel (od 17. dubna do 7. května), pak suplující učitelé Guth 4.–9. května a Votruba dne 24. 4., při němž se ku chřipce přidala ještě jiná nemoc. Vyučování tím netrpělo, ano bylo o řádné suplování postaráno. Josefa Votrubu zastával po čas nemoci jeho až do konce školního roku Jan Fiedler, suplující učitel gymnázia na Spálené ulici.

Návštěva c. k. zemského inspektora školního V úterý dne 5. května poctil pan Vojtěch Kotrník, c. k. zemský inspektor školní, ústav náš svojí návštěvou a prodlel zde téměř celé půldne, totiž na předmětech těchto: latině (četbě). Po skončeném vyučování vyjádřil, že je s prospěchem žaček „velice spokojen“. Tj. ústavu našemu vysvědčením velice závažným.

Zastávání nemocného učitele Josefa Votruby Ježto se nemoc učitele Josefa Votruby tak zhoršila, že bylo potřebí operace, byl k jeho zastávání získán Jan Fiedler, suplující učitel gymnázia na Spálené ulici, k čemuž c. k. školní rada svolila dne 11. května 1891, č. 11.226. Ten jej zastával do konce školního roku.

Zahájení jubilejní výstavy zemské¹² Dne 15. května o 10. hodině Jeho císařská královská Výsost pan arcivévoda Karel Ludvík u přítomnosti vznešené choti, paní arcivévodkyně Marie Terezie a dcery své, paní arcivévodkyně Markéty Žofie, abatyše šlechtického ústavu Tereziánského, ráčil v zastoupení Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. jako protektora zahájit jubilejní výstavu zemskou v Královské Oboře, při čem přítomno bylo velmi mnoho vysokých hodnostářův, mezi nimiž Jeho Excellence ministr učby pan baron Gautsch. Po zahájení prohlíželo si vznešené panstvo výstavu, při čem navštívili i pavilon města Prahy, kde ústav náš v západní síni (při stěně mezi dveřmi) vystavil písemné práce žaček (latinské, řecké, české, německé, matematické), pak různé výkazy jako osnovu učební, přehled probraného učiva do zahájení výstavy, rozvrh hodin, výkaz klasifikace za I. polouletí, zakládací listinu. Předměty, jmenovitě úkoly námi vystavené, zvláště obě paní arcivévodkyně u přítomnosti Jeho Excelence pana ministra učby si dávaly od přítomného tam ředitele vykládati a jevily jmenovitě nad úhledností a úpravou písemných sešitův a nad výsledkem klasifikace blahosklonné uspokojení.

Společná vycházka na zemskou výstavu By se žačkám poskytl jakýsi návod, kterak by si měly zemskou výstavu s prospěchem prohlížeti, podnikl ústav za vedení ředitelova, paní správkyne a ordinářova v pátek dne 29. května odpoledne (za krásné pohody) společnou vycházku na výstavu. Tam žačkám ukázáno vše, co důležitějšího a paměti hodného, takže jim z poučení toho vzešel trvalý prospěch. Vstupenky jim ředitel opatřil levnější (po 20 krejcarech).

Vycházka do Muzea nového i starého Ač nové Muzeum není ještě hromadné návštěvě cizincův přístupno, podařilo se přece řediteli vymoci, by ústav náš mohl navštívit krásnou tu budovu před prázdninami. To se stalo ve středu dne 17. června odpoledne; žáčky byly provedeny celou budovou a na konec jim panem Wegnerem ukázáno i zařízení knihovny. Odtud je vedl ředitel v průvodu třídního a správkyne do starého Muzea, kde jim pan Lego vysvětloval důležitější předměty všech sbírek.

Celodenní výlet na Závist Na svatého Jana Křtitele, dne 24. června, podnikl celý ústav veden ředitelem, třídním a správkyňi celodenní

12 M. Hlavačka, *Jubilejní výstava 1891*.

výlet na Závist. Vyjelo se parníkem o sedmé hodině ranní a vystoupili jsme nejprve na Zbraslavi, již jsme si (jmenovitě kostel) prohledše, dali jsme se převézt na Závist; zde po malém posilnění jsme vystoupali lesem k zděnému altanu na krásnou vyhlídku a přeshedše ještě jiné části lesní, vrátili jsme se k obědu. Zatím se sjížděli pražští hosté i odebrali jsme se s čerstvě uvitým od žaček věncem k pomníku Hádkovu, jež ověňčivše zapěly žačky střídavě několik sborů a střídavě přednesly některé deklamace vhodné. Zatím se schýlilo k večeru a po krátké hře bylo se žačkám vrátiti, i vsedly o 7. hodině opět na parník, by se ještě za dne všechny dostaly domů. – Výletu se účastnily i nejchudší žačky, jimž (9) na útratu přispěla „Minerva“ 10 zlatých.

Definitivní zavedení jednotné návštěvy školní Dne 25. června konal výbor Minervy schůzi, v níž mimo jiné se k návrhu ředitelovu usneslo, by se jednotná návštěva školní příštím rokem školním definitivně zavedla; předtím než všichni údové sboru dali ředitelstvu najevo svůj souhlas s návrhem.

I. výroční zpráva ředitelstva V téže schůzi se svolilo, by se dala do tisku I. výroční zpráva ředitelstva; žačkám má se dáti zdarma.

Řečtině se v 1. polouletí příštího roku školního přidá 1 hodina Ježto se z nedostatku času nemohly prodělati některé tvary sloves na –ne a nepravidelná slovesa, svolil v též schůzi výbor k návrhu ředitelovu, by se řečtině v 1. polouletí příštího roku školního přidala hodina týdně.

Těsnopis zaveden V též schůzi k návrhu ředitelovu svoleno, by se příští rok školní učilo těsnopisu, a sice v 1. polouletí 1 hodinu, v 2. polouletí 2 hodiny týdně.

Výbor děkuje ředitelstvu a sboru Rovněž v té schůzi vyslovil výbor ředitelstvu a sboru učitel vřelé díky za namáhání čelící k prospěchu a rozkvětu školy i bylo vytceno, že docílený prospěch žactva nazvati sluší stkvělým.

Polodenní vycházka do Krče K osvěžení žaček podniknuta jest polodenní vycházka do Krče, kde si žačky v lese příjemně pohrály a se pobavily. Vše dalo se za dozoru ředitelova, ordináře a správkyně.

Zakončení školního roku Dne 15. července zakončen byl školní rok slavným Te Deum, při němž žačky zapěly dva sbory čtverhlasé. Poté se konala ve sborovně dojemná, četnými hostmi navštívená slavnost školní, jejíž program se tuotě přikládá.

Prospěch žaček Radost a veselí žaček bylo tím důvodnější, ježto prospěch jejich byl opět skvělý; nabyloť vysvědčení I. třídy s vyznamenáním 32 žaček z 51, tj. 62,74 %, I. třídy 19 tj. 37,26 %; neprospěch se nevyskytl při žádné žačce. Koncem roku školního vydán byl I. program.

I. program. Počátek II. roku školního 1891/92 V školním roce druhém, tj. 1891/92 otevřena jest I. třída = V. třída mužských gymnázií.

Těsnopis Vedle obyčejných předmětů bude se vyučovati z usnesení sboru učitelského se svolením výboru Minervina těsnopisu, a sice v I. semestru 1 hodina, v II. semestru 2 hodiny týdně.

Řečtině přidána v I. semestru 1 hodina týdně Ježto loni nebylo lze prodělati v řečtině některé partie, usnesl se výbor po návrhu sboru, by jí v I. pololetí přidána byla 1 hodina do téhodne.

Zápis žaček Při zápise dne 16. září 1891 přihlásilo se z loňských žaček 49 do I. třídy a nově přibyla 1 (slečna Rudolfová), vykonavší zkoušku s prospěchem výborným; jest tedy žaček 50.

Veni Sancte Dne 17. září konala škola vzývání Ducha svatého, čím započat nový rok školní.

Návštěva Náprstkova muzea. I. konference Dne 17. září navštívilo žactvo vedeno ředitelem Františkem Prusíkem a správkyní paní Pavlou Maternovou Náprstkovo Muzeum, kde vidělo mnoho i zajímavého i poučného. Na to konána I. konference v tomto roce školním, při níž ředitel dosavadní František Prusík představil sboru nového ředitele ústavu, pana Josefa Valentu, c. k. gymnaziálního ředitele na výslužbě. Změna ta se stala z té příčiny, že vysoké c. k. ministerstvo výnosem ze dne 27. července 1891 č. 15.636 (intim. veleslavné c. k. školní rady z 5. srpna 1891 čís. 17.750) nedalo místa žádosti výboru, aby dosavadní ředitel, profesor František Prusík, i nadále směl ústav spravovati.

Odevzdání akt novému řediteli Odevzdav úřad ředitelský, odevzdal dosavadní ředitel novému řediteli dne 19. září 1891 i veškerá akta úřední; se školou ovšem zůstane v dalším styku, an výbor Minervy 17. září jmenoval člena svého, profesora Františka Prusíka, školním referentem, prostředníkem mezi školou a výborem, přikázav mu, by – pokud mu bude lze – vyučování a konference sboru navštěvoval a o všech záležitostech školních se důkladně poučoval.

Školní rok 1891/92

II. od založení ústavu

Nový ředitel potvrzen Josef Valenta převzav, jak na předchozí stránce se dří, z rukou pana c. k. gymnaziálního profesora Františka Prusíka úřední akta, ujal ředitelský úřad. Potvrzen byl ze strany c. k. zemské rady

školní, ze dne 17. září 1891, vysokým usnesením ze dne 3. října 1891 čís. 22876 (čís. gymn. 6 z roku 1891/2).

Počet žáčků Přípravky letos nebylo a loňské žačky postoupily počtem 49 do I. vyšší třídy, jež se rovná V. třídě úplného gymnázia či I. třídě vyššího gymnázia. K těmto pak přistoupila na základě přijímací zkoušky ještě jedna, Božena Rudolfova; bylo tedy 50 žáčků.

Sbor učitelský

Sestaven jest takto:

Sbor učitelský Josef Valenta, rytíř řádu Františka Josefa, c. k. ředitel gymnázia ve výslužbě

Josef Mach, učitel suplent, vyučoval latině šest hodin, řečtině 6 hodin. (v 2. polouletí šest hodin) a češtině 3 hodiny za týden, úhrnem tedy 15 hodin. Mimoto spravoval knihovnu učitelskou a byl učitelem třídním.

Alois Mlčoch, kooperátor u Nejsvětější Trojice, vyučoval náboženství dvě hodiny za týden a exhortoval.

Josef Votruba, suplující učitel c. k. české vyšší rady zde, vyučoval jako učitel výpomocný dějepisu a zeměpisu 3 hodiny za týden, jsa zároveň správcem sbírky dějepisné a zeměpisné.

Onemocněv těžce v měsíci prosinci nahrazen jest panem Aloisem Matuškou, kandidátem učitelství na gymnáziích (viz č. jednacího protokolu 2.6).

Alois Matuška, učitel výpomocný od nového roku (na místo pana Josefy Votruby) (č. j. 17/1891).

Dr. Jiří Guth, učitel suplent, c. k. vyššího gymnázia v Žitné ulici, učil jako učitel výpomocný matematice tři hodiny za týden. Správce sbírky fyziky a matematiky. Stran potvrzení viz číslo 2c roku 1891/92.

Gotthard Smolař, učitel suplent c. k. českého gymnázia na Smíchově a výpomocný zde, vyučoval přírodopisu 2 hodiny za týden. Správce sbírky přírodopisné (viz číslo jednacího protokolu 2a).

Paní Pavla Maternová (choť učitelova), pedagogická a ekonomická správkyně a také správkyně knihovny žáčků.

Předmětům nepovinným vyučovali:

Josef Mach, suplující učitel zdejšího ústavu: jazyku německému 3 hodiny za týden a těsnopisu českému 1 (v 2. polouletí 2) hodinu za týden.

Slečna Terezie Poláková, zkoušená učitelka hudby a zpěvu na středních školách, vyučovala zpěvu 1 hodinu v témdni.

Rozvrh hodin

		1. hod.	2. hod.	3. hod.	4. hod.	5. hod.
Pondělí	1. semestr	dějepis	latina	mat. (geom.)	řečtina	těsnopis
	2. semestr	dějepis	latina	řečtina	mat. (geom.)	nábož.
Úterý	1. semestr	přírodopis	latina	řečtina (gram.)	mat. (aritm.)	němčina
	2. semestr	přírodopis	mat. (aritm.)	latina	řečtina	čeština
Středa	1. semestr	latina	řečtina	čeština	nábož.	dějepis
	2. semestr	němčina	latina	dějepis	řečtina	těsnopis
Čtvrtek	1. semestr	latina	řečtina	čeština	přírodopis	němčina
	2. semestr	němčina	latina	čeština	přírodopis	nábož.
Pátek	1. semestr	latina	řečtina (gram.)	čeština	mat. (geom.)	nábož.
	2. semestr	těsnopis	latina	řečtina (gram.)	mat. (geom.)	mat. (geom.)
Sobota	1. semestr	mat. (aritm.)	latina	řečtina	dějepis	němčina
	2. semestr	němčina	latina	řečtina	mat. (aritm.)	dějepis

Zpěvu vyučováno v neděli od půl desáté do půl jedenácté.

Připomenutí.

V zimním polouletí počínalo vyučování od osmé hodiny ranní a trvalo do půl jedné, v letním polouletí pak od sedmé hodiny do druhé. Po druhé hodině vyučovací byla přestávka k oddechu na 10, po třetí hodině na 15 a po čtvrté na 30 minut. Letos počalo se toto rannější vyučování sedmou hodinou ode dne 17. května.

Zahájení roku školního Školní rok zahájen byl dne 17. září tichou mší s předchozím „Veni sancte“, po které pan celebrant, farář Melichar Janota měl od oltáře povzbuzující řeč k žáčkám, klada jim na srdce povinnosti jejich. Nazítří dne 18. září počalo vyučování. Rozvrh hodin ovšem nebyl ještě ustálen, ježto učitelé výpomocní záviseli časem na pracích ústavů, jimž náleželi.

Uvítání císaře Pána Dne 26. září účastnil se ústav náš též slavného uvítání Jeho Veličenstva císaře Pána, jenž zavítal k návštěvě jubilejní výstavy do Prahy, a dne 2. října i Jeho vyprovodění.